



Riktlinje för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatreserv (RER) och resultatutjämningsreserv (RUR)

Typ av dokument: Styrdokument ekonomi

Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: 2024-05-27

Diarie- eller ärendenummer: 24KS49

Revideringshistorik: Version 1.0

Dokumentet gäller för: Gävle kommun

Dokumentägare: Styrning och stöd, ekonomiavdelningen

Dokumentansvarig: Redovisningschef

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Syfte	4
1.2 Gällande lagstiftning	5
2. God ekonomisk hushållning	6
2.1 God ekonomisk hushållning i Gävle kommun	6
2.2 Finansiella mål och stark finansiell ställning	9
2.3 Balanskrav och balanskravsutredning	12
3. Resultatutjämningsreserv (RUR) och Resultatreserv (RER)	14
3.1 Regelverk resultatreserv (RER)	14
3.2 Lokala riktlinjer gällande hantering av RUR och RER	15
4. God ekonomisk hushållning för Gävle kommunkoncern	18
5. Ansvar	18
6. Revidering av riktlinjen God ekonomisk hushållning	18

1. Inledning

I kommunallagen finns ett regelverk för hur kommuner och regioner ska sköta sin ekonomiska förvaltning. Där beskrivs bland annat att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. För verksamheten ska mål och riktlinjer som har betydelse för god ekonomisk hushållning beslutas av fullmäktige.

Från och med 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet, att under vissa förutsättningar, reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv skulle sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar var negativt. RUR var frivillig att tillämpa men de kommuner och regioner som gjorde det skulle besluta om hur reserven skulle hanteras. Hur kommunen eller regionen avsåg att reservera och disponera medel till eller från RUR skulle framgå av de riktlinjer för god ekonomisk hushållning som fullmäktige fastställt.

Riksdagen har därefter fattade ett beslut den 25 oktober 2023 om ändrade regler i kommunlagen gällande RUR. Ändringen kommer efter en tidigare utredning och utifrån regeringens proposition "En effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner". De nya reglerna träder i kraft den 1 januari 2024, det vill säga från och med räkenskapsåret 2024. Förändringen innebär att den nya resultatreserven (RER) införs samt att resultatutjämningsreserven (RUR) fasas ut under en tioårsperiod. Om kommunen eller regionen har en resultatreserv (RER) eller resultatutjämningsreserv (RUR) ska riktlinjerna för god ekonomisk hushållning även omfatta hanteringen av den.

1.1 Syfte

Riktlinjen för god ekonomisk hushållning i Gävle Kommun avser den politiska styrningen över ekonomin främst på lång sikt. Syftet med riktlinjen är att ange ramar för vad som är god ekonomisk hushållning i Gävle kommun samt vilka grundantaganden som utgör basen för god ekonomisk hushållning som man politiskt måste beakta i samband med varje årsbudgetprocess.

1.2 Gällande lagstiftning

Reglerna för resultatutjämningsreserv (RUR) infördes i Kommunallagen 2013. Från och med 2024, enligt regeringens beslut, ändras kommunlagen. Förändringen innebär att den nya resultatreserven (RER) införs samt att resultatutjämningsreserven (RUR) fasas ut under en tioårsperiod.

Kommunallagen (2017:725, kap 11) uppger att:

- Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning
- Om vissa angivna förutsättningar är uppfyllda får kommuner i balanskravsutredningen reservera och disponera medel till och från RER. Om RER ska användas måste riktlinjerna för god ekonomisk hushållning även omfatta hanteringen av en sådan reserv

Lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) (2018:597, kap 11) uppger att:

- Det är obligatoriskt att i förvaltningsberättelsen upprätta en balanskravsutredning av ett specificerat resultat efter balanskrasjusteringar samt ett balanskravsresultat som inkluderar förändringar av resultatutjämningsreserven i de fall disponering eller reservering gjorts
- Förvaltningsberättelsen ska innehålla utvärdering av om målen för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts

2. God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, på kort och lång sikt. God hushållning handlar om att styra ekonomi, och verksamhet både i ett kortare och ett längre tidsperspektiv.

En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan löpande kostnader och intäkter. Verksamhetens nettokostnader bör därför inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och statsbidrag. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion.

En ekonomi i balans samt en väl fungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamhet är nödvändiga förutsättningar för att kommunen ska kunna leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

Normalt sett ska ekonomin visa på ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av en för låg självfinansieringsgrad av investeringar. Målsättningen för nivåerna på exempelvis ekonomiskt resultat, skuldsättning och förmögenhet ska beslutas lokalt av varje kommun, utifrån lokalt rådande förutsättningar.

2.1 God ekonomisk hushållning i Gävle kommun

För att kunna ta ställning till vad som utgör god ekonomisk hushållning och vilka finansiella mål som är adekvata för Gävle kommun behöver nuvarande ekonomiska ställning samt framtida prognosticerade utveckling vara kända.

En annan faktor som ska tas i beaktande är eventuella risker som skulle kunna påverka ekonomin de kommande åren. Särskild vikt bör läggas på skuldnivåer och den ränterisk kommunen därmed utsätter sig för. Utifrån dessa faktorer kan man politiskt, med hänsyn tagen till de övergripande verksamhetsmålen och verksamhetens planerade utveckling, ta ställning till vilka finansiella mål som ska gälla på lång och kort sikt. Ett överskottsmål har alltid en alternativkostnad, om kommunen ska stärka det egna kapitalet måste man minska någon kostnadsdel, avstå från en politisk satsning eller öka intäkterna. En fördjupad analys utifrån Gävle kommuns förutsättningar redogörs i bilagan till denna riktlinje.

Ekonomisk hushållning kan ses i två dimensioner: att hushålla i tiden och över tid. Det vill säga att väga ekonomi mot verksamhet på kort sikt, samt att väga verksamhetens behov nu mot verksamhetens behov på längre sikt. I slutändan är dock det finansiella perspektivet styrande för vilka verksamhetsmässiga ambitioner kommunen har råd med, allt annat lika. Det finansiella perspektivet tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling, och anger därmed de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver.

Gävle kommun ska, som ansvarig för förvaltningen av medborgarnas skattepengar, sträva efter att dessa används kostnadseffektivt och ändamålsenligt. De ekonomiska medlen utgör en restriktion för verksamhetens omfattning. Mål och riktlinjer för verksamheten ska bidra till att resurserna i verksamheten används till rätt saker samt att de används på ett effektivt sätt.

God ekonomisk hushållning i Gävle kommun bygger på fyra grundantaganden:

2.1.1 Generationsperspektivet

Ett grundläggande ställningstagande är att varje generation själv ska bära sina egna kostnader. Detta så kallade generationsperspektiv innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Det innebär också att den löpande verksamheten i normalfallet inte till någon del behöver finansieras med lån. Likaväl som generationsperspektivet syftar till att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat ska inte heller nuvarande generation redan nu behöva betala för framtida förbrukning. Generationsperspektivet kan på detta sätt ses som dubbelriktat, även om tonvikten ligger på att undvika en övervältring av kostnader på framtida generationer.

Förhållandet mellan kostnader förknippade med kommunal verksamhet och intäkter i form av främst skatter från den arbetsföra befolkningen varierar i takt med att befolkningssammansättningen förändras. Den så kallade demografiska försörjningsbördans variation i Sverige kommer att påverka den kommunala ekonomin via det kommunala utjämningsystemet och med bibehållen skattesats måste det ske effektiviseringar och/eller kvalitetsminskningar för att nå finansiell balans då den arbetsföra andelen av befolkningen minskar.

2.1.2 Verksamhetsfokus

Kommunerna ansvarar för en stor del av den samhällsservice som finns och kommunerna är skyldiga att ha vissa verksamheter enligt lag. Bland de viktigaste uppgifterna är förskola, skola, socialtjänst och äldreomsorg. Den allra största delen av kommunens verksamhet finansieras via skatter och bidrag och målet är att få en så bra och ändamålsenlig verksamhet som möjligt. Syftet med den kommunala verksamheten är således inte att generera överskott och ackumulera eget kapital. Det ekonomiska utfallet är en spegling av den verksamhet som bedrivs och ekonomistyrningen ska stödja verksamheten och inte tvärtom.

En stor del av kostnaderna i kommunal verksamhet är trögrörliga nedåt, samtidigt som rörelsen uppåt kan vara kraftig och snabb utifrån förändringar i omvärlden. Även intäkterna kan variera kraftigt på kort tid, vilket gör att det med kort varsel kan bli stora förändringar i nämndernas budgettilldelning. För att verksamheten ska kunna planera och arbeta långsiktigt bör ekonomistyrningen vara utformad på ett sådant sätt att så mycket som möjligt av den ekonomiska variationen kan fördelas över en längre tidsperiod än ett enskilt budgetår.

Den kommunalekonomiska logiken är uppbyggd på årsvisa avstämningar och utvärderingar och balans varje enskilt år. Verksamhetens fokus har dock en längre tidshorisont och de processer som berör invånarna kan sträcka sig över ett väldigt långt tidsspänn. För att i största möjliga mån få den ekonomiska logiken och den verksamhetsmässiga logiken att hänga ihop ska det finnas möjlighet att kunna balansera över- och underskott mellan år för att verksamheten ska kunna arbeta långsiktigt.

2.1.3 Finansiella mål är en politisk bedömning

Kommunernas uppdrag är inte tidsbegränsat utan bygger på ett politiskt mandat från riksdag och regering. Enligt kommunallagen (2017:725) skötes kommuner på demokratins och den kommunala självstyrelsens grund. I kommunallagen står angivet att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen samt att de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges. Vad gäller finansiella mål finns ingen absolut nivå att förhålla sig till. De finansiella målen är en politisk bedömning som måste anges i varje årsbudget utifrån historiska

resultat, prognoser över den framtida ekonomiska och verksamhetsmässiga utvecklingen samt utifrån en bedömning av ekonomiska och verksamhetsmässiga risker. Ett finansiellt mål som tar utrymme från driftbudgeten har alltid en alternativkostnad i form av utebliven verksamhet och/eller sänkt skattesats. Det är en politisk uppgift att väga nyttan av finansiella mål mot behov av medel till verksamheterna.

2.1.4 Transparens och medborgarperspektiv

Den kommunala verksamheten finansieras i huvudsak av offentliga medel, där den kommunala skatten är den i särklass största intäktskällan. Till skillnad från ett privat företag, där verksamheten är ett medel för att erhålla vinst, är logiken i en kommun den omvända – att med hjälp av främst skattemedlen få ut så mycket verksamhet som möjligt.

Att få ut största möjliga nytta av skattemedlen och att utgå ifrån ett medborgarperspektiv är således centralt för kommunen. Kommunen styrs genom politiska församlingar och därför är det viktigt med en transparent budgetprocess utifrån ett medborgarperspektiv och utifrån det ansvarsutkrävande som sker framför allt i samband med val.

2.2 Finansiella mål och stark finansiell ställning

Enligt kommunallagen ska kommunerna i samband med budgeten ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den kommunala verksamheten utifrån respektive kommuns ekonomiska situation. Vidare ska de finansiella målen ange en ambitionsnivå för kommunens finansiella utveckling och ställning.

Finansiella mål kan behövas för att betona att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning, givet rådande förutsättningar, och för att värdesäkra det justerade egna kapitalet enligt definitionen nedan. För att uppnå god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv fastställer kommunfullmäktige i denna riktlinje ett långsiktigt finansiellt mål för nyckeltalet justerat eget kapital som andel av skatter och bidrag.

Det egna kapitalet kan ses som en summering av tidigare års ekonomiska utfall och det utgör en bra grund för den långsiktiga ekonomistyrningen. I och med att prisnivån i samhället förändras i takt med den ekonomiska utvecklingen kommer det egna kapitalets värde i normalfallet att urholkas om nivån är oförändrad. För att få en jämförelse av det egna kapitalet över tid bör det knytas till ett relevant referensvärde. För kommunerna är det intäkter i form av skatter och bidrag som är den viktigaste inkomstkällan och att knyta det egna kapitalet till dessa intäktskällor gör att det egna kapitalets relativa värde går att jämföra över tid.

Genom att styra på ett långsiktigt finansiellt mål finns möjlighet för kommunen att bygga upp reserver utifall något oförutsett inträffar. Kommunen skapar också utrymme för en tillfällig finansiell försämring och kan med hjälp av en reserv undvika alltför-stora negativa konsekvenser för verksamheten.

Det egna kapitalet ska ha en betryggande storlek som skydd mot ihållande kriser och för att möta oförutsedda försämringar i ekonomin. Det egna kapitalet är ett utrymme som kan möta framtida utgifter och utgör samtidigt den förmögenhet som nuvarande generation förvaltar åt framtida generationer.

I normalfallet tillser redovisningen att kostnader allokeras till rätt generation, exempelvis kommer den generation som nyttjar en investering att få bära de ränte- och avskrivningskostnader som är förknippade med den servicepotential som investeringen innebär.

2.2.1 Justerat eget kapital

Definition av justerat eget kapital är eget kapital minus ansvarsförbindelsepensioner inklusive löneskatt. Ansvarsförbindelsen för pensioner avser pensioner intjänade före år 1998. Enligt lag ska denna pensionsskuld inte redovisas i balansräkningen, den så kallade "blandmodellen". Ansvarsförbindelsen för pensioner är dock en skuld som ska betalas ut och kostnaden i resultaträkningen består av utbetalningen av pensioner i stället för skuldförändringen som är det normala. Bokföringsmässigt borde skulduppbyggnaden ha tagits över resultaträkningen och allt annat lika skulle de historiska resultaten ha varit lägre i takt med skulduppbyggnad. Man kan således säga att det egna kapitalet är övervärderat i och med att denna historiska kostnad inte har gått över resultaträkningen. Utifrån generationsperspektivet utgör ansvarsförbindelsen

för pensioner alltså en kostnad som tidigare generationer inte har betalat för utan som i stället belastar nuvarande generationer.

2.2.2 Skatter och bidrag

Skatter och bidrag är den i särklass största intäktskällan för kommuner och dessa intäkter kan sägas utgöra den intäkt som kommunen har att varje år bedriva verksamhet för. I takt med befolkningstillväxt och tillväxt i ekonomin ökar denna intäkt över tid och det justerade egna kapitalets andel av skatter och bidrag kommer att minska om man inte över tid har ett överskott som motsvarar del av ökningen. Genom att koppla justerat eget kapital till skatter och bidrag får man ett nyckeltal som värdesäkras i takt med att ekonomin utvecklas, vilket gör att principen om generationsperspektivet kan bibehållas.

2.2.3 Justerat eget kapital som andel av skatter och bidrag

Att koppla god ekonomisk hushållning och den långsiktiga ekonomistyrningen till justerat eget kapital som andel av skatter och bidrag bidrar till att vidmakthålla generationsperspektivet och möjliggör en mer ändamålsenlig styrning av verksamheten i och med att den dimensionering av verksamheten som kan behöva göras utifrån ekonomiska restriktioner kan jämnas ut över en längre tidsperiod.

I och med att samtliga ekonomiska händelser kommer att påverka det aktuella årets resultat och därmed det egna kapitalet så kan nyckeltalet förändras kraftigt på kort tid beroende på tillfälliga händelser. Vid bedömning av nyckeltalet och dess nivå bör hänsyn tas till orsaken till förändringarna och orsakerna till rörelser både uppåt och nedåt bör kommenteras i samband med budget och årsredovisning.

Det justerade egna kapitalet som andel av skatter och bidrag ska som lägst uppgå till 50 procent för att kommunen ska anses ha en stark finansiell ställning. I och med att det justerade egna kapitalet är relaterat till skatter och bidrag värdesäkras nivån i takt med utvecklingen av tillväxten i samhällsekonomin. Över tid ska därför det långsiktiga finansiella målet tillse att förhållandet mellan justerat eget kapital och skatter och bidrag inte understiger den beslutade nivån avseende stark finansiell ställning. Det innebär att det över tid kommer att krävas ett resultatöverskott för att uppfylla det långsiktiga finansiella målet.

Syftet med det valda nyckeltalet är att bland annat att undvika att kommunens egna kapital förändras på ett sådant sätt att generationsperspektivet sätts ur spel. Nuvarande generation ska inte övervältra kostnader på kommande generationer men heller inte belastas med kostnader som avser kommande generationer.

*Gävle kommuns definition av stark finansiell ställning är om justerat eget kapital som andel av skatter och bidrag överstiger 50 procent.*¹

2.3 Balanskrav och balanskravsutredning

I årsredovisningens förvaltningsberättelse ska en balanskravsutredning upprättas. Av denna utredning ska det framgå vilka justeringar av årets resultat som har gjorts för att räkna fram "Årets resultat efter balanskravsjusteringar" samt "Årets balanskravsresultat" där hänsyn tagits till eventuell reservering till eller disponering från RUR.

I förvaltningsberättelsen ska även en redovisning av "Balanskravsresultat att reglera" göras om det finns ett negativt resultat som ska återställas.

Om det i årsredovisningen konstateras att ett balanskravsunderskott för räkenskapsåret stadgar regelverket att underskottet ska regleras senast efter tre år. Kommunfullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur en reglering ska ske. Beslut om en åtgärdsplan bör fattas snarast efter att ett negativt resultat konstaterats i bokslutet.

2.3.1 Synnerliga skäl

Enligt kommunallagen 11 kap 5 § ska kommuner och regioner varje år upprätta en budget för kommande kalenderår där intäkterna överstiger kostnaderna (det så kallade balanskravet). Vid beräkningen av balanskravsresultatet ska årets resultat rensas från vissa poster som inte härrör från den egentliga verksamheten. Enligt den 13 § ska ett negativt balanskravs resultat återställas under efterföljande tre år. Fullmäktige får besluta att inte återställa det negativa balanskravsresultatet om det finns synnerliga skäl.

Det är kommunfullmäktige som beslutar om vad som utgör synnerliga skäl för att upprätta en budget som inte är i balans eller för att inte återställa ett negativt

¹ En analys över Gävle kommuns definition av finansiella ställning redovisas i bilagan till riktlinjen, sida 3

balanskravsresultat i samband med årsbokslut. Vid beslut om budget med negativt balanskravsresultat ska kommunfullmäktige ange skäl till att så kan ske.

Ett förhållande som kan utgöra skäl för att inte reglera ett negativt resultat är om kommunen har en stark finansiell ställning.

Laglighetsprövning kan inte ske av kommunens budgetbeslut eller beslut att inte reglera ett negativt resultat.

Balanskravsresultatet räknas fram i en till resultaträkningen sidoordnad balanskravsutredning. Där görs justeringar av ett antal angivna kostnader och intäkter (vissa realisationsvinster och -förluster, realiserade vinster och förluster i värdepapper samt återföring av realiserade vinster och förluster i värdepapper). I förekommande fall ska även RUR/RER hanteras i denna utredning. Enligt lagstiftningen kan det också finnas synnerliga skäl som gör att kommunen inte behöver reglera ett underskott. I förarbetena till lagen ges ett antal exempel på företeelser som kan vara sådana skäl:

- Den finansiella ställningen är så stark att det kan vara försvarbart att under en tid gå med ett planerat underskott
- Omstruktureringskostnader av engångskaraktär i samband med större strukturförändringar av verksamheten som på sikt leder till ett effektivare resursutnyttjande och god ekonomisk hushållning
- Andra skäl som kan försvaras med ett mycket väl motiverat resonemang om god ekonomisk hushållning

Det är tillåtet att budgetera med ett underskott för årets resultat i resultaträkningen om kommunen kan hänvisa till synnerliga skäl i enlighet med punkterna ovan. Om synnerliga skäl för att inte återställa ett negativt resultat åberopas ska dessa enligt rekommendation R15 Förvaltningsberättelse anges tydligt. Justeringar som görs med åberopande av synnerliga skäl ska inte påverka det redovisade balanskravsresultatet utan hanteras efter balanskravsresultatet i förvaltningsberättelsen.

3. Resultatutjämningsreserv (RUR) och Resultatreserv (RER)

Syftet med resultatutjämningsreserven är att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större stabilitet för verksamheterna samt att ge utrymme för fullmäktige att motverka konjunktorella svängningar. Därmed kan kortsiktiga neddragningar av verksamheter undvikas, verksamheter som senare eventuellt måste byggas upp igen. För hanteringen krävs dock att fullmäktige beslutat om ett regelverk för när och hur medel får tillföras och ianspråk tas från resultatutjämningsreserven. Genom beslut i fullmäktige kan överskott tillföras en resultatutjämningsreserv för att ianspråk tas under en senare period med svag konjunktur.

Enligt regeringens beslut, från och med 1 januari 2024 avvecklas RUR, men:

- De som vid ikraftträdandet har en RUR får ha kvar och nyttja den till utgången av 2033
- Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning ska även omfatta hanteringen av kvarvarande RUR
- Medel från RUR får användas i enlighet med nuvarande regelverk, det vill säga för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv kan göras sista gången i bokslut/årsredovisning för 2023. Därefter kan endast disponering av medel från RUR ske.

3.1 Regelverk resultatreserv (RER)

Syftet med resultatreserven är att skapa incitament för en större framförhållning och därmed öka möjligheten att nå målet om en god kommunal hushållning. Detta ska därigenom vara ett sätt att kunna arbeta med mer långsiktiga mål än balanskravets fokus på ett kalenderår i taget. Resultatreserven innebär att kommunen har möjlighet att bygga upp en reserv under goda tider för att senare kunna nyttja denna under sämre tider, under vissa omständigheter. Vissa omständigheter kan innebära tillfälligt svag skatteunderlagsutveckling, tillfälliga kostnader till följd av konjunktursvängningar, omstrukturering av verksamhet eller andra tillfälligt oförutsedda utgiftsökningar och tillfälligt oförutsedda inkomstbortfall. Detta för att på sikt nå god ekonomisk hushållning.

RER är enbart en omfördelning av resultatet inom ramen för eget kapital. Genom att reserven läggs på ett separat konto i det egna kapitalet görs en markering hur stor andel av tidigare års resultatöverskott som kan nyttjas.

Reservering till RER enligt 11 kap 14§, andra stycket kommunallagen, får göras med högst ett belopp som motsvarar den del av årets resultat efter balanskravsutredning som överstiger:

- En procent av summan av skatteintäkter samt generella stadsbidrag och utjämning, eller
- Två procent av summan av skatteintäkter samt generella stadsbidrag och utjämning, om en kommun har ett negativt eget kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser

Gävle kommun har ett positivt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser. Årets resultat och årets resultat efter balanskravsjusteringar måste uppnå lägst 1 procent av summan av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning för att kunna reservera överskjutande positiva resultat i RER.

3.2 Lokala riktlinjer gällande hantering av RUR och RER

Möjligheten för kommuner och regioner att reservera medel till en resultatutjämningsreserv ersätts av en möjlighet att reservera medel till en resultatreserv, som ska få användas för att uppnå en god ekonomisk hushållning. Inga ytterligare medel reserveras i resultatutjämningsreserven efter 1 januari 2024. Resultatutjämningsreserven fasas ut men finns tillgänglig att nyttja fram till 2033 utifrån tidigare regelverk.

Kommunfullmäktige fattar beslut om att budgetera ett underskott som finansieras med disponering av resultatreserven i samband med beslut om budget.

Kommunfullmäktige beslutar sedan i samband med behandling av årsredovisningen om disponering av resultatreserven efter en slutlig avstämning i bokslutet av hur mycket som finns att disponera av resultatreserven och hur mycket som behöver disponeras för att balanskravsresultatet ska bli noll.

3.2.1 Reservering till RER

Enligt denna riktlinje ska Gävle kommun hålla sig till målsättningen om årlig förstärkning av eget kapital med 1 procent. Allt eventuellt överskott därutöver ska tillföras RER och viss del kan även öronmärkas för framtida särskilda ändamål.

Om de ekonomiska förutsättningarna förändras bör kravet på resultatnivå omprövas för att i snabbare takt öka på eget kapital.

Beslut i budget om reservering till, eller ianspråktagande av, resultatreserv kan revideras vid bokslut när utfallet är känt. Eftersom resultatet kan förändras mellan budget och bokslut till följd av förändrade skatteintäkter, är det rimligt att ett nytt beslut om faktisk reservering eller ianspråktagande till reserven fattas vid bokslut.

3.2.2 Resultatreservens storlek

Resultatreservens storlek maximeras till 5 procent av skatter och generella statsbidrag. Därmed kan Gävle kommun redovisa ekonomiska överskott som säkrar verksamhetens volym även i tider när skatteunderlaget utvecklas långsammare än tidigare. Att reglera reserveringen till maximalt motsvarande 5 procent av skatter och generella statsbidrag motiveras av att ytterligare reserver sannolikt inte kan utnyttjas utan att bryta mot Gävle kommuns övergripande finansiella mål.

3.2.3 Disponering ur RUR och RER

Disponering ur RUR

En disponering ur RUR får inte hämma åtgärder som är viktiga att genomföra för att effektivisera verksamheten. RUR får heller inte användas för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen.

”Medel från en resultatutjämningsreserv får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.”

Någon närmare precisering än så görs inte i lagen. I praktiken är det svårt att definiera hur en konjunkturcykel ser ut, både på förhand och i efterhand, hur omfattande konjunkturcykeln är samt att slå fast hur en utjämning av konjunkturen ska gå till.

Uttag ur Gävle kommuns resultatutjämningsreserv kan göras:

- När lågkonjunktur kan konstateras med hänsyn tagen till stark finansiell ställning i enlighet med beslutad "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning"
- När årets balanskravsresultat är negativt. Medel från RUR får i så fall användas för att nå upp till ett nollresultat. Det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska komma upp till noll. Detta gäller såväl i budgeten som i årsredovisningen. Reservering och uttag ur resultatutjämningsreserven redovisas som en not till eget kapital i balansräkningen och påverkar inte kommunens resultat
- Kommunstyrelsen lämnar förslag till Kommunfullmäktige avseende användning av resultatutjämningsreserven
- Beslut om planerad användning av medel från RUR fattas av kommunfullmäktige i samband med kommunplan med årsbudget och utblick
- I samband med årsredovisningen då kommunfullmäktige fastställer eventuell användning av medel från RUR

Disponering ur RER

En disponering ur RER får inte hämma åtgärder som är viktiga att genomföra för att effektivisera verksamheten. RER får heller inte användas för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen.

Resultatreserven bör kunna bidra till en ökad flexibilitet i användningen av sparade medel jämfört med idag. Den bör till exempel kunna användas för att täcka vissa särskilda, planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet för att på sikt nå en god ekonomisk hushållning.

Resultatreserven bör även kunna användas vid oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall, så länge det bidrar till att uppnå god ekonomisk hushållning i enlighet med denna riktlinje.

3.2.4 Extern redovisning av RUR och RER

RUR och RER redovisas som en delpost under kommunens egna kapital i balansräkningen. En ny uppställning av eget kapital i balansräkningen införs från 2024 enligt LKBR. Om kommunen har en RUR ska eget kapital kompletteras med en rad varav resultatutjämningsreserv:

1. Eget kapital vid årets början varav resultatreserv
2. Årets resultat
3. Eget kapital vid årets slut varav resultatreserv

4. God ekonomisk hushållning för Gävle kommunkoncern

Ägandet och styrning av kommunens bolag utgår ifrån kommunfullmäktige. De övergripande styrdokumenterna är företagspolicy, finanspolicy, personalpolicy samt övriga beslutade övergripande policydokument.

På bolagsnivå sker styrningen genom kommunövergripande mål, ägardirektiv och bolagsordning.

Det övergripande finansiella målet är att bibehålla soliditeten för kommunkoncernen.

5. Ansvar

Kommunfullmäktige fastställer i samband med bokslutet om reservering till RER ska göras, även vilket belopp som ska reserveras. Kommunfullmäktige förfogar över RUR och RER samt beslutar när medel kan tas i anspråk.

6. Revidering av riktlinjen God ekonomisk hushållning

Riktlinjerna ska revideras varje ny mandatperiod för att vara i samklang med övriga ekonomiska styrprinciper såsom kommunplan och årsredovisning. Dessa riktlinjer ska ligga till grund för beslut om årlig budget samt hantering av årets resultat vid bokslut.